

Aktuelt nyt: Fest for den "genopståede" Oxholm Mølle

Borgmester Mogens Gade, Jammerbugt Kommune, udtrykte alle Ølands beboeres følelser, efter at Oxholm Mølle brændte i 2004: Øland var ikke sig selv uden sit vartegn.

I går den 17. maj 2008 kunne man så fejre, at Øland atter "er sig selv". Efter 3½ års slid er møllen genopført - *ikke* som en funktionsdygtig kornmølle, men som et vartegn for Øland og som et mindesmærke over den mølle, som havde så stor betydning for Ølands beboere, og som var her indtil den skæbnesvangre brand den 11. oktober 2004.

[Du kan læse mere om festen og se flere billeder her](#)

Vil du læse om møllen og dens historie? Så er der specielt for dig som abonnent på nyhedsbrevet lavet et link til den tavle, som Jammerbugt Kommune har opstillet ved resterne af den gamle møllehat, og som undertegnede, museumsinspektør Lise Andersen, Nordjyllands Historiske Museum har lavet tekst og layout til. [Tavlen kan hentes som pdf-fil her](#) (467 Kb)

Nogle tanker om genopførelser af nedbrændte møller

Der er folk, der har udtrykt skuffelse over, at man ikke ville genskabe en funktionsdygtig mølle på Oxholm, sådan som man gjorde f.eks. med de brændte møller i Skamstrup og Grenaa; men ingen nok så god kopi vil jo kunne give os en totalt nedbrændt mølle tilbage - den vil for altid have mistet sin autensitet - sin historiske substans. I dag har vores møller ingen betydning som produktionssteder. Det er af uvurderlig betydning, at der er steder, hvor man stadig kan få demonstreret de gamle møller- og møllebyggerhåndværk og alle deres finurligheder, men vi kan og skal ikke lave museum i alle møller. Nogen har mere betydning som elementer i landskabet og som vartegn for en egn - og det er i mine øjne fint nok! Vi skal bare kalde tingene ved deres rette navn. Den nye Oxholm Mølle er *ikke* en historisk kornmølle, men et mindesmærke, der udtrykker en ny tids menneskers glæde ved at kende deres historie og rødder.

I Dansk Møllerforenings blad Møllen nr. 3584, januar 2008, skrev redaktionen "*Teoretisk set, er der nu ikke noget til hinder for, at møllen på et senere tidspunkt igen bliver forsynet med inventar*".

Det er nu *meget* teoretisk, for hatten er boltet fast og har hverken krøjering eller styreklodser, vingerne kan ikke dreje, hathjulet kan ikke bære en bremse, og der er ikke lavet plads i den nye mølle til en krondrev.

Men "Ja", man *kunne* jo godt sætte noget "fremmed" inventar ind i møllen; men så skulle man smide kværnene med de ildskornede rhinske sten ud, og af ovennævnte årsager ville det alligevel være fysisk umuligt at bringe noget som helst til at fungere, hvis ikke man piller den nuværende møllekulisse ned, smider de sidste rester af den originale mølle ud og bygger en ny kopi - og det er slet ikke det, man har ønsket

på Øland. Og selv om der altså er enkelte, der har udtrykt dette ønske, så må enhver med respekt for kulturarven fraråde det.

For Ølands vedkommende er der tre gode grunde til at have valgt, som man gjorde, da man stod med en totalt nedbrændt mølle:

1. Møllen som vartegn: Før der blev opført mølle på Øland, var beboerne henvist til at bruge en vandmølle på fastlandet. Det gjorde livet som bonde på Øland meget besværligt. Da møllen kom - først som stubmølle i 1662, suppleret med en lille hatmølle i 1740 og endelig i 1857 som den hollænder, der var i drift til 1923, og som vi kendte indtil 2004, betød det uendelig meget for øens udvikling. Derfor er møllen et naturligt vartegn for det landbrugsland, som Øland stadig er.

2. Møllen som del af et kulturlandskab: Møllen på Urbakken er placeret lige over for herregården Oxholm med sit imponerende bygningsanlæg bestående af hovedbygning, den gamle klosterkirke fra Øklostertid og den store smukke ladegård. Møllen er således en del af et kulturlandskab, der fortæller os en masse om øens historie og om bøndernes bundethed til Oxholm - først i klostertiden før 1536, derefter som fæstere under Oxholms skiftende herremænd.

3. Møllen som mindesmærke: Den nye Oxholm Mølle er endelig et mindesmærke over en mølle som var, men som der nu kun er få sortsvedne rester tilbage af. Disse rester har man rensset og så vidt muligt placeret på deres oprindelige plads men nu i nye rammer, nemlig en møllekulisse rundt om disse for Øland så betydningsfulde levn af "deres" mølle. Det ville ikke være det samme at erstatte de af ilden helt forvredne og ubrugelige hat- og stjernehjul med nye.

Man kunne så godt have ønsket sig, at man i det mindste havde lavet det, så hatten i tilfælde af storm kunne krøjes. Der er (pga boltene) ikke den store fare for at hatten falder ned, men i bagvind vil der være risiko for vingerne. Man kunne også godt have tænkt sig, at tømrerne havde været lidt mere omhyggelige, så rielægterne ikke på den ene vinge sad foran hækværket, men bagved – som det helt korrekt er tilfældet på de tre andre vinger. Men jeg er sikker på, at dette ikke slår skår i glæden for Ølands beboere - og rielægterne kan Jammerbugt Kommune, som ejer møllen, forhåbentlig formå tømreren til at flytte?

I løbet af en uges tid vil du kunne se flere billeder fra festen på Oxholm på [Dansk Mølle Forum](#), ligesom jeg vil forsøge at skrive lidt mere om møllens spændende historie.

Hvis du vil have fjernet dit navn fra adresselisten, skal du [klikke her](#).

Hvis du har spørgsmål eller kommentarer, kan du sende en e-mail [✉](#)

Hadsund den 18. maj 2008